

פרוטוקול דיון

בן ציון פרידן ואח' נ'
תיאודור כ"ץ

8

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

בענין: עמותת אלכסדרוני, עמותת רשומה ואח'

התובעים

נגד

תיאודור כץ

הנתבענוכחים:

ב"כ התובעים - עוה"ד ארדינסט ואלון
 ב"כ הנתבע - עוה"ד פלדמן, אטלס, חסן ג'בריל ואורנה כהן
 ב"כ צד ג' - עו"ד פרידמן (אוניברסיטת חיפה)

פרוטוקול

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

עד הגנה מס' 1 - כ"ץ תיאודור - מוזהר:

אני מסרתי תצהיר. תוכנו אמת.

עו"ד ארדינסט: אני מתנגד לנספחים שמהווים עדויות שמיעה.

אין לנו התנגדות לכך שהתצהיר יוגש כפי שהוא, על המסמכים שצורפו, אני רק רוצה להסתייג ולומר שחלק מהתמלילים שצורפו, לפי בדיקות שאנחנו ערכנו, לא משקפים את תוכן הראיונות בפועל. במקום שבו הדברים קיימים אנחנו נצביע על כך.

החלטה

התצהיר מוגש ומסומן נ/1 על נספחיו.

ניתנה היום, ט"ז בכסלו תשס"א, (13 בדצמבר 2000), במעמד הצדדים.

ד"ר פלפל דרורה, שופטת

עו"ד ארדינסט: אני מבקש שתוגש העבודה של העד.

העבודה מוגשת ומסומנת ת/1.

עו"ד אטלס: אבקש להגיש את אותן 24 קלטות ותמלולים של העדויות של הערבים, חלקם. העדויות האחרות צורפו לתצהירו של העד.

עו"ד ארדינסט: ישנן עדיין קלטות שלא קיבלנו, לא רק תמלילים.

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1 עו"ד פרימן: טרם קיבלתי את הקלטות.
 2 עו"ד אטלס: אמרתי לחברי שאם ברצונו לקבל את הקלטות, הוא יקבל.
 3 עו"ד פרימן: הודעת צד ג' מתבררת ביחז' ואני אמור לחקור. אני מבקש לקבל את הקלטות
 4 מיידית.

החלטה

5 הודעת צד ג' תתברר ביחד עם התביעה העיקרית.
 6 קלטות יימסרו לעו"ד פרימן ותישמר זכותו לחקור לגביהן.
 7 הקלטות מוגשות ומסומנת נ/2 - 24 במספר. דף מלווה נ/2 א'.
 8 תמלילים ועדויות בערבית נ/3.
 9
 10
 11 ניתנה היום, ט"ז בכסלו תשס"א, (13 בדצמבר 2000), במעמד הצדדים.
 12

ד"ר פלפל דרורה, שופטת

חקירה נגדית לעו"ד ארדינסט:

13 ש. מר כץ, לפי הרישום שלך בעבודה ראיית אדם בשם עלי עבד אלרחמן שמכונה אבו-פהמי,
 14 ראיית אותו ב- 16/2/97, כך מופיע בעמ' 175 לעבודתך, הערת שוליים 109, האם זה אכן היה
 15 תאריך הראיון?
 16 ת. תאריך הראיון הוא 16/2/1997. יש טעות דפוס בהערת השוליים.
 17 ש. אתה מתאר אותו בעבודתך, תתאר לי שזה היה הרושם של האיש, אני מפנה לעמ' 118
 18 לעבודתך ובהמשך בעמ' 119: "אדם זקן שבע ימים ומעשים בשנות ה-88 לחייו...". אתה עדיין
 19 עומד מאחורי הערכה זו?
 20 ת. כן.
 21 ש. אני מפנה אותך לעמ' 118 למעלה: "אבו-פהמי הוא אחד העדים המרכזיים לענייני
 22 טנטורה", נכון?
 23 ת. אני מדבר על עבודתה של רנדה. שם כתוב: "בכתבתה הנושאת את השם זכרונות וצער על
 24 ימים שעברו, מביאה אבו עבד...". ז"א היא מביאה אותו כעד. אני אומר שהוא בהחלט עד מרכזי
 25 במידה ידועה, בעבודתי על טנטורה.
 26 ש. אני אומר לך, שהוא עד מאוד מרכזי משום שהוא, בניגוד לחלק גדול מהעדים שלך, הוא
 27 היה אדם בוגר כאשר קרו האירועים, נכון?
 28
 29

10

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

- 1 ת. בהחלט.
- 2 ש. הוא נכח במקומות הרלבנטים מתחילתם ועד סופם משום שהוא היה עם הגברים, נכון: הוא
- 3 סיפר לך שהוא היה בשפת הים, בבית הקברות.
- 4 ת. הוא בהחלט היה במסי' מקומות.
- 5 ש. תאשר לי שאבו-פהמי היה עם הגברים, הוא כל הזמן היה עם ריכוז הגברים, תחילה על שפת
- 6 הים ואח"כ בבית-הקברות?
- 7 ת. זה נכון.
- 8 ש. את הראיון איתו ערכת בעזרת מתורגמן, נכון?
- 9 ת. היה איתי אדם שליווה אותו במקרים שלא הייתי בטוח במשהו שאלתי אותו, שמו סמי
- 10 תופיק מחסן.
- 11 ש. אתה מזכיר אותו במקום אחר בעבודתך?
- 12 ת. כן. בתור אדם שליווה אותו ובתור אדם שמדי פעם הזכיר דברים שגם הוא שמע בהיותו כל
- 13 השנים בפרידיס.
- 14 ש. ז"א הוא גם עד וגם מתורגמן אותו סמי?
- 15 ת. לא. הוא בעיקר מלווה.
- 16 ש. למה היית צריך ליווי.
- 17 ת. כיוון שאני לא מכיר בפרידיס איפה גר כל אחד ולא הכרתי גם את האנשים שמקורם
- 18 בטנטורה, נאלצתי להיזקק במישהו שמכיר ובמקרה הגעתי אליו.
- 19 ש. אתה מביא את הציטוט מפי העיתונאית רנדה בפרידיס, בכתבה שהתפרסמה, כמי שאומר
- 20 את הדברים הבאים בעמ' 118 לעבודתך: "אך מה שארע הוא שאספו את כל תושבי...". כשאתה
- 21 נפגשת עם אבו-פהמי הוא אישר באוזניך את הדברים?
- 22 ת. כן. פחות או יותר. לגבי המסי' יש פה אי דיוק קל, אבל פחות או יותר אלה הם הדברים.
- 23 ש. אני אומר לך, ופה אתה מעיד באזהרה וזו לא עבודה לאוניברסיטה, שלא רק שאבו-פהמי
- 24 לא אישר את הדברים, הוא הכחיש באופן חד משמעי שהיה הרג בטנטורה, תתייחס לאמירתך?
- 25 ת. אין זה נכון.
- 26 ש. אנחנו מבקשים להשמיע לביהמ"ש את הקלטת של אותו קטע מהראיון ותסביר מה אומר
- 27 לך אותו אבו-פהמי? (הקלטת מושמעת בשפה הערבית והקטע מוקרא בעברית לעד).
- 28 תמליל הקטע מוגש ומסומן ת/2.
- 29
- 30 לביהמ"ש: מה שכתוב בתמליל ת/2 מקובל עלי שזה מה ששמעתי.

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

העד ממש"ד:

ש. מדוע הקטע נשמט מעבודתך?

ת. הקטע לא נשמט מהעבודה.

עו"ד פלדמן: אני מפנה לעמ' 120 לעבודתו, שם נאמר בדיוק מה שנשמע כעת.

העד ממש"ד:

ש. אני מפנה אותך לעמ' 120, שם נאמר שאבו-פהמי לא רצה לומר מסי' מדויק. אנחנו שמענו

את אבו-פהמי מכחיש 4 פעמים שלא הרגו, אתה מנסה לשדל אותנו שהרגו אחרי הפניה והוא אומר

לך שלא הרגו, כך נשאל שוב ושוב, איפה זה מופיע בעבודתך?

ת. בכל מקרה האיש דיבר על אנשים שנהרגו והוא זה שהוטל עליו לספור ולכתוב את

שמותיהם.

ש. אתה תענה לשאלה שלי, למה הקטע הזה לא מופיע בעבודה שלך והוא לא היחיד, לא רק

לגבי אבו-פהמי, אנחנו נראה אח"כ.

ת. בכל ראיון וגם בראיון הזה, היו מקורים שבהם אדם מלכתחילה אמר דבר אחד, אחרי כן

לפעמים הוא לא היה בטוח בעצמו וכל הדברים האלה, מכיוון שאני הייתי צריך לשקול את

הסו"כ, הבאתי ברובם לתוך העבודה ושקלתי גם עדות מול עדות.

ש. אבו-פהמי מכחיש בפניך שהיה הרג בכפר ואתה מחליט שזה לא רלבנטי?

ת. אני לא שמעתי שהוא מכחיש שלא היה הרג.

ש. אומר אבו-פהמי "הם לא הרגו", מהי תגובתך?

ת. גם בתצהיר שאתה הגשת כתוב: "אבו-פהמי לא ראינו שהרגו".

ש. הוא ממש"ד אח"כ ואומר: "לא, הם לא הרגו". פעם רביעית הוא אומר, "לא ראינו שהרגו".

ת. פעמיים הוא אומר "לא ראינו שהרגו".

ש. אם התשובה שלך שזה שיקול הדעת האקדמי של עורך העבודה, האם במסגרת שיקול הדעת

אתה החלטת שכשאבו-פהמי הוגדר על-ידך כאחד העדים המרכזיים, אומר שלא היה הרג זה לא

רלבנטי?

ת. אני שאלתי אותו מסי' פעמים מה הוא ראה, איך הוא ראה וכמה הוא ראה. כל התמליל

נמצא בדף הקטן.

ש. אבו-פהמי לא אומר לך כלום, זה שיקול הדעת האקדמי של אדם שבא לברר את האמת,

שיקול הדעת הזה הנחה אותך לא לכלול את משפט זה בעבודה?

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1

2

עו"ד פלדמן: אני מתנגד לשאלה. אבו-פהמי בתמליל שנמצא בידי אומר כך: "תראה, אלה שאני אספתי אותם ורשמתי היו 95 גברים ושתי נשים. כן, 95 גברים ושתי נשים...". בהמשך הוא אומר שטבחו בהם.

3

4

5

6

לביהמ"ש: ברגע שאבו-פהמי אמר לי, כששאלתי אותו אם טבחו בהם שם בטנטורה בכפר, ברחובות, ההתרשמות שלי היתה שהוא ראה שהורגים אנשים.

7

8

9

10

11

12

13

אני לא עשיתי מיון. אני בסה"כ הבאתי, ככל שיכולתי, ציטוטים שתיארו העדים. אני לא הסקתי מסקנה. אני הבאתי עדויות מפי האומרים, לאחר 49 שנה. אחרי 49 שנה אנשים, מעבר למה שחוו באותה יממה, הם הסתובבו בין אנשים, הם שמעו דברים ודיברו. אני מביא את התוצאה של מה שנשאר אצלם, בראשם, לאחר 49 שנה. אין לי אפשרות לקבל אחריות על זה שברגע מסוים הוא אומר הרגו, ברגע אחר הוא אומר לא הרגו. אני לכן מביא את הדברים בשם אומרם ולא מסיק שום מסקנה.

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

העבודה שלי בנושא זה היא בלי מסקנות. אני מפנה גם להקדמה וגם לסיכום, שם אני אומר זאת באופן מפורש כמה וכמה פעמים, במכוון ללא מסקנות. מה שאני עשיתי זה לקרב עד כמה שאפשר, עד כמה שהצלחתי, גם מסמכים, גם ספרות משנית וגם עדויות בעל-פה, ככל שהשגתי, אל אירועי אותה יממה שבין 22 ל-23 במאי 1948, על מנת שהקורא היותר מלומד או הפחות מלומד, יקרא, יתרשם, אולי יתגרה לכתוב בעצמו גם כן מחקר כלשהו, אולי יגרום לאחרים לשוב ולהתעניין בנושא הזה, שהוא מעניין כשלעצמו, מה התרחש ב-48. אחרי איסוף כל החומר מסביב על-ידי עדויות, מסמכים ואנשים, לא הגעתי למסקנה מגובשת שבטנטורה היה אירוע מסוג זה או אחר. אני מפנה גם להקדמה, גם לסיכום - שם הדברים נאמרים באופן מפורש.

25

26

27

28

29

30

העד ממש"ד:

ש. אני מפנה לפרק ד' עמ' 88 לעבודתך נאמר: "מבין אנשי טנטורה נפלו בקרב עצמו לא יותר מאשר 10 או 20 בלבד...". אתה לא אמרת שהיה טבח בטנטורה? ת. לא אמרתי שהיה טבח. אני מפנה לתחילת אותו פרק שבו אני כותב: "התמונה הכללית העולה מתוך 20 עדויות שונות...". כל הקטע הוא קטע אחד. אי אפשר לקחת משפט אחד ואותו לצטט. צריך להסתכל על כל הקטע בכללו ולהבין שמדובר בעדויות שהושמעו על-ידי אנשי טנטורה ומקצת אנשי אלכסנדרוני.

13

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

- 1 ש. אתה לא התכוונת להגיד שלא היה טבח בטנטורה?
 2 ת. אני לא יכול לדעת מה כל אחד שקורא יכול להבין. אני יודע מה כתבתי ולמה התכוונתי.
 3 הדברים מופיעים בהרבה נקודות בעבודה זו.
 4 ש. אתה אמרת שמי שמכחיש את טנטורה כמוהו כמי שמכחיש את השואה, נכון?
 5 ת. אני לא אמרתי זאת. אני לא יכול לקחת אחריות למה שכתוב בעיתונים.
 6 ש. אני מפנה אותך לכתבה מהעיתון שם נאמר: "טדי כ"ץ עורך המחקר, אני לא חוזר בי, היה
 7 טבח", גם את זה לא אמרת?
 8 ת. נכון. גם את זה לא אמרתי. אני מעולם, בשום מקום ולאף אדם לא אמרתי שהיה טבח
 9 בטנטורה. גם כעת אני אומר שלא היה טבח בטנטורה.
 10 בתחילת העבודה ובסופה אני כותב, שאני עוסק פה בנושא מלפני 49 שנה. אני מביא עדויות, מביא
 11 מסמכים ומביא ספרות משנית. אין לי מושג עד הרגע הזה מה קרה בטנטורה. אני הבאתי את
 12 העדויות, קירבתי את כל מה שיכולתי לקרב ממה ששמעתי על הנושא.
 13 אני אומר עד הרגע הזה, וזה עם כל היחס והכבוד לכל אחד מהאנשים שראיינתי ובראש ובראשונה
 14 לאנשי אלכסנדורי, והם ידעו וקיבלו ממני את כל הכבוד, אגב גם הדברים מופיעים בעבודה, אין לי
 15 צל של מושג מה קרה לאמיתו של דבר בטנטורה. אני הבאתי את אמיתותיהם של איקס אנשים.
 16
 17 **לביהמ"ש:** הכתבות לא פורסמו בשמי. הכתבות פורסמו על דעת מי שפרסם אותם. אני לא אמרתי
 18 מעולם שהיה טבח בטנטורה. דיברתי על עדויות שקיבלתי. זה אמרתי בעבודה ואת זה אני אומר
 19 עד הרגע הזה. כל קורא שיקרא, מסקנותיו עליו.
 20 אם בכלל נשאלתי לגבי כיוון העדויות, בודאי שאמרתי זאת. אין שום ספק.
 21
 22 **עריד מלדמן:** אני מפנה לעמ' 189 לעבודת העד, שם זה נאמר.
 23
 24 **העד ממשיך:**
 25 ש. אני מפנה אותך לעמ' 120 לעבודתך שם אתה כותב, מפי אבופהמי: "הרבה נהרגו בצורות
 26 שונות ומשונות, הרבה חיילים ומפקדים קטנים...". אנחנו עברנו על הקלטת של אבופהמי
 27 מתחילתה ועד סופה, לא רק על התמליל שנתת לנו, ואני אומר לך שאין זכר לאמירה זו שמופיעה
 28 אצלך בעבודה, כציטוט. מהי תגובתך?
 29 ת. אני מפנה שוב לאותה אמירה של אבו-פהמי שבה הוא אומר: "בטנטורה בכפר, ברחובות".
 30 ש. שם היתה לחימה, אבל אני שואל איפה הוא אומר: "הרבה נהרגו בצורות שונות
 31 ומשונות...".

14

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1 ת. מכיוון שהקלטות היו אך ורק עזרה ואני תוך כדי הראיונות ניהלתי רישומים, אני מבקש
2 לחפש זאת ברשימותי.
3 כתוב ברישומי, "כנראה שנהרגו הרבה ביוזמה פרטית של חיילים בודדים..." ואח"כ כתוב: "חסל
4 לפני שתחוסל".
5 ש. למה זה לא מופיע בקלטת?
6 ת. אני יכול להטביר גם על זה וגם על קלטות אחרות. אני הפעלתי טייפ בזמן שראיינתי כיוון
7 שלא תמיד מספיקים לרשום הכל. בטייפ, שהוא "מבוגר" מאוד יחסית, כשנגמר צד בקלטת לא
8 תמיד ראיתי כיוון שהייתי מרוכז באיש עצמו. יש מס' מקומות שבהם הטייפ לא הקליט ואני
9 המשכתי לרשום. כשהבחנתי שהקלטת הסתיימה הפכתי אותה.
10 ש. כשאני קורא ציטוט אני מבין שזה נאמר מפי מישהו שאמר זאת או על-פי רישום, אבל
11 ברישומך זה לא מופיע כך, מדוע?
12 ת. אני כתבתי ברישום: "כנראה שנהרגו הרבה ביוזמה פרטית של חיילים בודדים או
13 משפ"ים...", אח"כ הופיעה האמירה: "חסל לפני שתחוסל...".
14 מה שכתבתי בעמ' 120 זה רוח הדברים שנאמרו לי.
15 ש. אני מפנה אותך לעמ' 119 למטה, שם אתה מצטט את אבופהמי, קטע שמצוי בקלטת, שם
16 נאמר: "בשלב זה כשנגמרה התחמושת..." זה ציטוט מדויק?
17
18 עו"ד פלדמן: אני מפנה לעמ' 2 למטה.

העד ממשיד:

21 ת. כתוב לפי דברי עלי: "לא נשארה לנו תחמושת. היו לנו 8-9 רובים, זרקנו אותם. העיקר..."
22 ש. איפה הוא אומר לך, "הלכו ברן מפה, ברן משם וירו באנשים מפעם לפעם", איפה הקטע
23 הזה מופיע אצלך?
24 ת. שם שואלים אותם מדוע הם ירו.
25 ש. אני מדבר על הקטע בשפת הים שמדי פעם יורים בהם. איפה כתוב שהוא אומר, "מדי פעם
26 ירו, הרגו ופצעו אנשים", זה קטע שאתה הוספת נכון?
27 בקלטת לא מופיע, בתור ציטוט, שמדי פעם ירו והרגו אנשים. (אני משמיע לך את הקלטת ומקריא
28 לך את התמלול של קטע זה). אני אומר לך שזה פברוק שלך, זה דבר שלא נכלל בקלטת ומופיע
29 אצלך כציטוט, מהי תגובתך?
30 ת. מכיוון שמיד לאחר מכן ישנו אותו הקטע, השאלה הבסיסית היתה מדוע הם ירו באנשים
31 ושואלים: "למה הרגתם באנשים כך ברחובות", הכוונה שהובילו אותם מהרחובות אל שפת הים.

15

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1
2 לביהמ"ש: אני שמעתי את מה שאמר האדם לאחר מכן וזה היה צמוד לאותו סיפור של הולכת
3 האנשים ברחובות על חוף הים.
4 בקלטת שהשמיעו לי ברגע זה לא שמעתי את המשפט: ברן מפה, ברן משם ירו והרגו באנשים.
5 אם ביהמ"ש שואל אם זאת מסקנתי אני אומר, שזאת לא מסקנה, זאת אמירה של אנשים.
6

7 עו"ד ארדינסט: אני מבקש להגיש התרגום של הקלטת שהשמעתי לך כעת.
8
9

העד ממשיד:

10 ש. אתה מאשר את התרגום של התמליל שאני מציג בפניך?
11

12 עו"ד פלדמן: בתמליל שלנו כתוב ש"ירו באלה שנכנעו".
13
14

העד ממשיד:

15 ת. אני שמעתי בקלטת את הדברים שמופיעים ב- 3/ת עם התיקון שעליו הצביע עו"ד פלדמן.
16 הם עשו שם שימוש במונח "דרבו" שזה ירו.
17 ש. בתור תלמיד מסטר בהיסטוריה, למה אתה מביא דברים בציטוט שהם לא ציטוט ובקלטת
18 הם לא נמצאים, מדוע לא ציטטת את מה שאתה אומר לך, למה שינית את הדברים שאמרו לך?
19 ת. יתכן שבנקודה הזאת, בציטוט הזה, יש הוצאת הדברים של יעקב המוח'תאר לגבי אותו ענין
20 של "הובילו אותנו ברחובות" ולכן, מכיוון שזה צמוד והוא זיבר על זה באופן צמוד להולכת
21 האנשים, יתכן שיש כאן פישוט של האמירה של עלי, לאמירה של יעקב מוח'תאר.
22 ש. למה לא ציטטת את הדברים בדיוק כמו שהם נאמרו ולמה נתת לקורא להבין שאתה מצטט
23 במדויק?
24 ת. כיוון שזה מה שניתן היה להבין מדברי עלי.
25 ש. מופיעים דברים בעבודה אקדמית בתוך מירכאות כציטוט ומקובל לצטט במדויק, אתה
26 מסכים?
27 ת. כן.
28 ש. מדוע חרגת מהכלל ולא רק שלא ציטטת במדויק, אלא הוספת משפט שמשנה את הטקסט
29 המקורי כשאותו עד אומר לך שלא ראה שהרגו במשך 4 פעמים?
30 ת. הוא לא אמר זאת 4 פעמים.

16

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

- 1 ש. הוא אומר פעמיים לא הרגו ופעמיים לא ראינו.
- 2 ת. אין זה אותו הדבר. שכשהוא מדבר שהלכו עם ברן מפה וברן משם ומיד לאחר מכן הוא
- 3 נשאל מדוע הרגתם ברחובות, אז הרחובות הם בדיוק הדרך שמובילה לים. זה לא הפרשנות שלי.
- 4 ש. תאשר שהציטוט שלך הוא לא הדברים שנאמרו לך?
- 5 ת. לא היתה כאן שום מסקנה, היתה אמירה מפורשת של יעקב המוח'תאר ששאל על הדבר
- 6 הזה, על ההליכה הזאת.
- 7 ש. הציטוט שלך מדויק ונכון?
- 8 ת. אני הסברתי ואני מוכן להסביר זאת שוב. מכיוון שמדובר באמירה צמודה ומכיוון שיעקב
- 9 המוח'תאר שאל אותו באותו רצף, "מדוע הרגתם אנשים ברחובות", האמירה הזאת צמודה לאותו
- 10 סיפור של ההליכה עם הברן. אין שום ספק שזה קשור לאותה הליכה.
- 11 ש. אתה מזכיר את העיתונאית רנדה מפרידיס. אתה פגשת אותה?
- 12 ת. כן. פגשתי אותה במהלך אותה שנה שהכנתי את העבודה. אני לא ראינתי אותה. אני
- 13 שאלתי אותה בעקבות העבודה שראיתי כמה דברים, אבל לא ראינתי אותה.
- 14 ש. מתי נפגשת עם רנדה העיתונאית?
- 15 ת. פחות או יותר אחרי שראיתי את העבודה. אז הייתי בשלב הכתיבה בעבודתי. כמעט סיימתי
- 16 את הראיונות.
- 17 ש. אתה נפגשת איתה לפני שהיא כתבה את הכתבה?
- 18 ת. אני לא זוכר בודאות.
- 19 ש. אני מציע לך שנפגשת איתה לפני שהיא פרסמה את הכתבה, מהי תגובתך?
- 20 ת. אני לא יכול להגיד שאני מקבל את ההצעה.
- 21 ש. אני מציע לך גם, שאת התמונה שהיא פרסמה בעיתון זו תמונה שאתה נתת לה, את התמונה
- 22 של ריכוז הנשים עם חיילים עומדים לידם, מהי תגובתך?
- 23 ת. לדעתי אין זה נכון. אני לא בטוח בתשובתי. אני לא זוכר כרגע את התמונה. אם אראה את
- 24 התמונה כנראה שאזכר.
- 25 ש. אני מציע לך את התמונה שמופיעה בעיתון ומפנה אותך לעמ' 131 לעבודתך. האם זה נכון
- 26 שמסרת את התמונה לרנדה?
- 27 ת. אני לא זוכר שהיא קיבלה ממני תמונה, אבל אני יודע שהתמונה הזאת קיימת בארכיון
- 28 קיבוץ נחשולים. התמונה הזאת היתה תלויה בביתו של אחד המרואיינים שלי.
- 29 ש. אני אומר לך שהתמונה שמופיעה בביתו של אחד המרואיינים היא תמונה חתוכה, כאשר
- 30 את התמונה המלאה קיבלה רנדה ממך, מהי תגובתך?

17

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

- 1 ת. אני לא זוכר בוודאות, אבל זה לא נכון.
 2 ש. אתה נפגשת עם רנדה לפני עבודתך?
 3 ת. אני עבדתי על העבודה במשך כשנה. עד כמה שאני זוכר, הכתבה הזאת נכתבה באוקטובר
 4 97, זה היה במהלך השנה שעבדתי על העבודה. אני לא זוכר אם פגשתי את רנדה לפני או אחרי. לא
 5 מתקבל על דעתי שתמונה שאני התכוונתי להכניס בעבודה שלי, נמסרה על ידי למישהו אחר.
 6 ש. אתה לא יודע אם נפגשת איתה לפני או אחרי?
 7 ת. אינני זוכר.

9 עו"ד ארדינסט: אני מבקש להגיש את הכתבה מהעיתון.
 10 הכתבה מוגשת ומסומנת ת/4. עותק ברור יותר של התמונה מוגש ומסומן ת/א1.

העך ממשיך:

- 13 ש. לגבי עד נוסף אבו-נאיף, אתה זוכר אותו?
 14 ת. כן.
 15 ש. אני מפנה אותך לעמ' 121 בעבודתך, שם נאמר: "מזל גדול שהם הופיעו, שאם לא כן יכלו
 16 החיילים להמשיך...". אנחנו קיבלנו את התמליל שלך, את הקלטת שלך ואני מזמין אותך להראות
 17 לנו ולביהמ"ש איפה הדברים האלה נאמרו, דברים שמופיעים כציטוט?
 18 ת. כתוב אצלי ברישום: "לא ראה בעיניו רצח לאחר הכניעה, אבל כן אמר שבמזל הגיעו אומנם
 19 באיחור אנשי זכרון ומעיין צבי, הם מנעו המשך הטבח".
 20 ש. זה מה שאנחנו למדים מהעבודה שלך, "לא ראה בעיניו רצח", כשאתה כותב בעמ' 121
 21 למעלה: "מזל גדול שהם הופיעו, שאם לא כן...?"
 22 ת. אני חוזר ואומר, אני ראינתי אנשים שהיו בכפר. כל אחד מהם ראה מה שראה וידע מפי
 23 האנשים שהיו בכפר מה קרה. אחד סיפר לשני. אחד היה בבית-הקברות, אחד חזיה בחוף הים ואחד
 24 היה במקומות אחרים. שם נכתב מפיו "מזל שהם הופיעו", בגלל שזה רשום אצלי ברישומים ואין
 25 ספק שהוא אמר את זה.
 26 ש. אני קורא את העבודה בתור מישהו שלא מכיר דבר ממה שהיה ושם נכתב, מפי אדון
 27 אבו-נאיף בתוך ציטוט, עמ' 121 למעלה: "מזל שהם הופיעו...", מהי תגובתך?
 28 ת. אני מפנה אותך לתחתית עמ' 121 לעבודתי ולציטוט שמופיע שם. הציטוט מופיע אצלי
 29 ברישום.
 30 ש. למה אתה לא אומר שאבו-נאיף אומר: "לא ראיתי הרג", הרי הוא אמר לך זאת?

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1 ת. כיוון שבמקום אחר בעבודתי, עמ' 121 למטה, הוא אומר: "חוץ מהמקרה הזה היו לי עוד
2 שלושה בני-דודים שהיו אוספים את הגופות..."

3
4 עו"ד פלדמן: אני מפנה לעמ' 2 ו-3 לראיון מס' 2.

העד ממש"ד:

5 ת. אני מפנה לראיון ושם הוא אומר: "אני לא יכול להגיד...", בתגובה לשאלתי, "...אם הרגו
6 שם 5 והרגו שם 10, אני לא ראיתי בעין שלי".

7 ש. מדוע זה לא מופיע בעבודה שלך, "לא ראיתי בעין שלי"?

8 ת. אז אני שואל אותו לגבי מה שהוא זוכר והוא אומר: "אבל אני אניגד לך רק דבר אחד שדוד
9 שלי, הוא היה בן כמעט 60..."

10 ש. איפה כתוב שאבו-נאיף אמר שהוא ראה שהורגים?

11 ת. אני ממש"ד לצטט ממה שמופיע בתמליל וזה מופיע גם באוהו וזקסנו בעבודה.

12 ש. אני לא שואל אותך על מה שאבו נאיף שמע, אלא מה שהוא ראה. איפה אומר לך אבו-נאיף
13 בתמליל?

14 ת. האיש הזה אומר "לא כדאי לדבר", כך הוא מתחיל את הדברים שלו. אני מוסיף ואומר מס'
15 פעמים בתחילת השיחה, "יובזה ניסה לסיים את הענין מבלי להיכנס לעובי הקורה", מזה יוצאים
16 כמה דברים: הדבר הראשון הוא, שהוא לא הרגיש נח עם כל הסיפור. הוא לא רצה לדבר. הוא
17 ניסה כמה וכמה פעמים לא לדבר.

18 בהמשך הוא מתאר הריגה של בני משפחתו. יתכן שהוא לא ראה זאת בעיניו, אבל אין לו ספק
19 שהם נהרגו. בהמשך הוא מספר את הפירוט של מה שקרה עם דודו. גם אם הוא לא ראה זאת
20 בעיניו, את הסיפור הוא שמע לפרטי פרטים.

21 ש. העבודה שלך, חוץ מכל הראיונות בעיתון ובטלוויזיה, העבודה שלך היא אקדמית ושם אתה
22 אמור להביא את הדברים כדי שניתן יהיה להתרשם באופן אותנטי. אנחנו רואים שאתה באופן
23 שיטתי בודה ציטוטים. כעת אני שואל אותך אל אבו-נאיף, מדוע אתה לא אומר שהוא לא היה עד
24 ראייה לשום דבר וככה הוא גם אמר לך?

25 ת. אני לא כתבתי בשום מקום, לפי מה שאני כאן מבחין, שהוא כן ראה, אלא כתבתי את
26 הדברים שהוא ידע.

27 ש. למה הכוונה במשפט של אבו-נאיף: "אני ראיתי חלקית"?

28 ת. ז"א שמה שקרה נראה בעיניו כחלק, מכיוון שהוא לא היה באותו זמן בכל הכפר, אלא
29 באותם מקומות שהוא היה והוא מספר את הדברים שהוא התרשם מראייה וממה שהוא שמע
30
31

19

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דדורה

1 מחברים שלו שהיה איתם. אני מדבר על עבודה שנעשית 49 שנים לאחר האירועים. לא כל אדם
2 זכר לפרטי פרטים מה הוא ראה ומה הוא לא ראה. לא כל אדם זכר מי סיפר לו מה. אני מדגיש את
3 זה גם בתחילת העבודה וגם בסיכום, פה לא מדובר בעבודה עם עד אחד וענין אחד.
4 ש. אם העד אומר לך שלא ראה אנשים שנהרגו, מדוע אתה כותב חלקית?
5 ת. אני לא כתבתי ראיתי יורים.

6
7 **לביהמ"ש:** כשכתבתי "אני ראיתי חלקית", למשל הובלו אנשים ממקום אחד למקום שני ולאחר
8 מכן לא ראו אותם יותר, מדובר לאחר הכניעה כמוכן. זה חלק מהדברים שאבו נאיף ראה.
9

העד ממשיד:

10 ש. אני מפנה אותך לעמ' 122 לעבודה שם נכתב: "את ההרוגים קברו אנשים משלנו בקברי
11 אחים...". אני אומר לך שזה לא מופיע בשום מקום בקלטות וזו בדיה שלך, מהי תגובתך?
12 התמליל עם אבו-נאיף מוגש ומסומן ת/5.
13 ת. בתמליל המדויק אני רואה שבסוף ההקלטה נקטעת, אבל אצלי ברישום הדבר מופיע בקצה
14 של העמוד: "שלושה אחים של בן דודו אספו גופות ותוך כך ירו בהם בדם קר באנשים ברחוב".
15
16

17 **עו"ד פלדמן:** אני מפנה לעמ' 6 לתמליל ת/5, באמצע הטייפ נעצר לכמה שניות. מאיפה יודע
18 המתמלל שזה לכמה שניות, זה לא ברור. אבל ברור על מה מדברים שם. ברור בקטע הזה על מה
19 מדברים.
20

העד ממשיד:

21 ת. אני מוכרח להעיר שוב לגבי הקלטות, אני השתמשתי בטייפ בתור חיזוק להתרשמות שלי
22 מהאנשים, לרישום שלי ולא בכל המקרים יכולתי להסתמך על הקלטות בלבד מהסיבה שהזכרתי
23 קודם, הקלטות היו חיזוק. בשום פנים ואופן אני לא אומר שכל מה שלא מופיע בקלטות לא
24 נאמר, אין אפשרות כזאת. אני גם לא תכננתי בשום צורה מעין מקרה כמו שמתרחש כאן כרגע,
25 שהכל יופיע בבתי-משפט ולכן כל הדבר היה אצלי בתור תוספת למעין אפשרות שלי להיעזר בעוד
26 אמצעי. איש לא חייב אותי להקליט.
27
28

29 **עו"ד פלדמן:** אני מפנה לקלטת מס' 15 עם אבו נאיף ולתמליל שלה. שם הקטע מתחיל מאמצע של
30 משהו. הוא לא מתחיל מההתחלה. הקלטת קטועה.

20

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

1

2

העד ממשיך:

3

ש. אני מפנה אותך לעמ' 121 לעבודתך, שם כתוב מפי אבו נאף: "נהרגו ונרצחו באותו היום

4

כ- 80-90 איש...". היכן זה מופיע בקלטות?

5

ת. אני מפנה לעמ' 4 לתמליל שלי ומצוטט: "אחי, הוא מספר, שכאשר לקחו את האנשים לחוף,

6

המשיכו להרוג...".

7

8

לביהמ"ש: לצורך העבודה שלי שמעתי את מה ששמעתי. חלק גדול מלכתחילה הבנתי. איפה שהיו

9

מקומות שלא הבנתי, לפעמים במקום שאלתי שיעזרו לי לתרגם ולפעמים שאלתי לאחר מכן.

10

תמלילים מסודרים של כל הקלטות לעברית לא עשיתי. לא היה צורך לעשות. לא כל העדים דיברו

11

בערבית. אני השתדלתי תוך כדי הראיון, עד כמה שניתן, להבין את הכל. מה שלא הצלחתי להבין

12

והיה לי ספק לגבי דברים חמורים או יותר משמעותיים, גם הקשבתי שוב וגם שאלתי אנשים שהם

13

דוברי ערבית כדי להיות בטוח מעל לכל ספק.

14

15

העד ממשיך:

16

ש. איך בחרת בעבודה שלך מה לצטט ומה להביא כדברים שלך?

17

ת. השיקול היה בהתאם למשמעות של הדברים. ככל שהיה משמעות בדבר מסוים, הבאתי

18

אותו עד כמה שאפשר מצוטט.

19

ש. הראינו לך שאין קשר בין הציטוט לבין הדברים, אתה אמרת שהציטוט זה מסקנה שאתה

20

הסקת?

21

ת. לא אמרתי כך.

22

ש. אני מפנה אותך לציטוט בעמ' 122 לעבודתך שם נאמר: "את האנשים קברו...". זה ציטוט

23

ואני מבקש שתראה לי איפה מופיע ציטוט זה במלואו?

24

ת. אני חוזר ואומר, הקטעים שאני הקראתי כאן, בסוף הרישום שלי, הם הקטעים שעוסקים

25

בדיוק באותו קטע של קברי האחים והריגת אנשים.

26

ש. גם בעיתון כשמצטטים, מצטטים את הדברים כפי שנאמרו, קל וחומר בעבודה אקדמאית.

27

אני מבקש ממך להראות לי ציטוט, כי כשאנשים קראו ציטוט הם הבינו שכך הדברים ובהתאם

28

נתנו להם משקל. תפנה אותי לדברים שנאמרו לך ואם לא תגיד אין ציטוט כזה?

29

ת. הדברים שמצוטטים כאן הם אותה משמעות כמו שאני כתבתי ברישומי.

30

ש. כשאני שואל אותך על ציטוט התשובה הלגיטימית היא להראות לי, איפה הדברים

31

שכתובים בעבודתך כציטוט נאמרו?

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

- 1 ת. המילים שמופיעות בעבודה "קברו אנשים משלנו וחלק מאלה שחפרו גם נרצחו לאחר מכן
2 בדם קר ללא כל חשבון", מופיעות אצלי במילים אחרות.
3 ש. אני מפנה אותך לעמ' 122 לעבודתך שם נאמר מפי אבו-נאיף: "גם אני אישית ניצלתי...".
4 אני מבין, כך קראתי את זה, שהוא ניצל מהטבח, אבו נאיף, נכון?
5 ת. כן.
6 ש. אני מפנה אותך לעמ' 9 ל-ת/5: "...אני לא סיפרתי לך מי הציל אותי מבית-סוהר...", ההצלה
7 היתה לפי התמליל מבית-הסוהר ולא מהטבח, מהי תגובתך?
8 ת. בעבודה שלי כתוב: "אני אישית ניצלתי אודות להיכרות אישית אודות לשמואל קרניאלי",
9 איפה כתוב טבח? אני הוטעיתי, בעבודה מדובר "ניצלתי אישית על-ידי שמואל קרניאלי...",
10 ובתמליל ת/5 מופיע "ניצלתי מבית-הסוהר".
11 ש. כעת אתה אומר שמה שכתוב בתמליל ת/5 שהוא ניצל מהטבח, הכוונה שהוא ניצל
12 מבית-הסוהר?
13 ת. מסתבר שכך הוא אמר, שהוא ניצל מבית-הסוהר.
14 ש. למה אתה כתבת את הדברים האלה בעבודה שלך?
15 ת. זה המילים שלו.
16 ש. למה אתה כתבת שאבו נאיף ניצל מהטבח, כי אי אפשר להבין את זה אחרת?
17 ת. המילה טבח לא מופיעה כאן. זה שניסית למשוך אותי בלשוני, זה יפה. אבל כאן לא נאמר
18 ניצלתי מהטבח.
19
20 לביהמ"ש: אם מבקשים ממני לקרוא לעצמי בשקט ואח"כ לומר מה אדם סביר היה אמור להבין,
21 אני אומר שכל אחד יכול לפרש את זה כפי שהוא רוצה. מכיוון שזה הקטע האחרון של הראיון עם
22 אבו-נאיף, יש בהחלט גם אפשרות שהוא מדבר פה על המחנה וזה מה שאומנם מופיע גם בתמליל.
23 המילה מחנה לא מופיעה בקטע. המילה בית-סוהר לא מופיעה בקטע. גם לא מופיע שום דבר אחר
24 ולכן אפשר לפרש זאת גם אחרת. יש פה הרבה קטעים שמופיעים אחרי קטעים אחרים, לפעמים
25 זה קשור ולפעמים זה לא קשור.
26 מי שקורא רק את העבודה, מבלי שיהיו לו התמלילים או הקלטות, יתכן שבנקודה הזאת צריך
27 היה לחוסיף, להבהרה נוספת, שהמדובר על המתנה ועל בית-הסוהר. כנראה שלי זה היה ברור
28 מאליו.
29
30

22

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

העד ממשיד:

מכיוון שבאותו זמן שכתבתי שמעתי את הדברים, כונבתי אותם והתמצאתי בהם, היה נראה בעיני שהענין הזה, "ניצלתי אודות להיכרות אישית", זה הדבר המשמעותי ולא שניצל מבית-הסוהר או מדבר אחר.

ש. המנחה שלך בעבודה שמע את הקלטות?

ת. הוא שמע בתחילת העבודה כמה מהקלטות. הוא לא שמע את כל הקלטות. אני לא זוכר אם הוא שמע את הקלטות של אבו-נאיף. אני מניח שהוא שמע את הקלטות של אבו-פהמי.

ש. כשאבו-פהמי אמר פעמיים לא הרגו ופעמיים לא ראיתי שהרגו, הוא הניח שמה שאתה מצטט מפיו של אבו-פהמי זה תקין?

ת. המנחה לא שמע שתי תשובות, אלא קלטת שלמה, כפי שאני שמעתי אדם שלם מדבר איתי במשך שעה עם התפרצויות, שלא הוקלטו, ואלה דברים שגם המנחה וגם אני שמענו.

ש. אתה אומר שפרופ' קיי ספרו שמע את הקלטות האלה?

ת. אני אומר שאת הקלטות הראשונות שמע הפרופ'. להערכתי אחת הקלטות הראשונות ששמע המנחה, זו הקלטות של אבו-פהמי.

ש. על סמך מה אתה אומר לעד הראשון שלך בעבודה, אבו-פהמי, מפנה ל-2: "אבל ברור שירד באנשים אחרי הכניעה", אתה מנסה להכניס לו את המילים לפה, איך היה ברור לך שירד באנשים לאחר הכניעה הרי רק התחלת את העבודה? (אני משמיע לך את הקלטת).

ת. אני מפנה את תשומת לבך, שכאן לא היתה אמירה, זו היתה שאלה.

ש. מדוע אתה שואל שאלה כזאת?

ת. כיוון שרציתי לזעזע מה ברור לו.

אחרי שחקטע מושמע לי שוב מהקלטת, אני אומר שלא אמרתי שום אמירה.

ש. איך ב-16/2/97 את המרואיין הראשון שלך אתה שואל: "אבל ברור שירד..."

החלטה

השאלה פסולה.

לאחר ששמעתי את הקלטת, היא עלתה במהלך הידברות שהיתה בין העד, לבין המרואיין והמלווה.

ניתנה היום, ט"ז בכסלו תשס"א, (13 בדצמבר 2000), במעמד הצדדים.

ד"ר פלפל דרורה, שופטת

29

23

בתי המשפט

תא 001686/00

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

תאריך: 13/12/2000

בפני כב' השופטת ד"ר פלפל דרורה

החלטה

העד מחמוד טנג'י פאוזי מוזמן בזאת לישיבת ביהמ"ש, בפני השופטת ד"ר דרורה פלפל, לתאריך 24/12/2000 שעה 08:30.

ניתנה היום, ט"ז בכסלו תשס"א, (13 בדצמבר 2000), במעמד הצדדים.

ד"ר פלפל דרורה, שופטת

העד ממשיך:

ש. אני מפנה אותך לעמי 150 לעבודתך, שם אתה מספר דברים שמספר לך אחד בשם אבו-גימיל, מרואיין, הוא מספר לך על תימני שהסתובב והתאכזר ביותר כלפי האנשים והוא היה גם כן מהסביבה, אולי מזכרון יעקב. אתה שאלת מישהו מהמרואיינים היהודים שלך על תימני, מישהו מהלוחמים שעל תימני שהיה באותו יום בזכרון יעקב?

ת. אני לא זוכר ששאלתי מישהו מהלוחמים. יכול להיות ששאלתי אבל אני לא זוכר זאת באופן מובהק.

ש. אני מציע לך שלא שאלת.

ת. אמרתי, אני לא זוכר. זה משהו שקרה לפני 3 שנים ואני שאלתי אלפי שאלות. לא את הכל אני זוכר.

ש. אני מפנה אותך לעמי 151 לעבודתך, שם אמרת ששמעת את הסיפור על התימני מכמה וכמה מפליטי טנטורה. ממי שמעת?

ת. אני זוכר את הדבר הזה מאבו-ריאד.

ש. אתה מוצא בדבריו של אותו אבו-ריאד, בעמי 151 לעבודתך, את התשובה לדבריו של אותו תימני, שבינתיים אנחנו יודעים ששמעת עליו מאבו-ריאד ומאבו-גימיל. אתה אומר שעל אותו תימני מפי כמה וכמה מפליטי טנטורה ובינתיים יש לנו את אבו-גימיל ואבו ריאד, אלו פליטי טנטורה ששמעת מפיהם את הדבר!

ת. כן. כנראה שיש עוד. אני מציע לקרוא את העבודה ולקרוא.

ש. כשאתה אומר "כמה וכמה פליטי טנטורה", אתה מתכוון לאבו-ריאד ואבו-גימיל?

ת. אני רק זוכר שאת המילה "ימני" שמעתי מכמה אנשים. להגיד עכשיו בעל-פה מפי כמה, אינני זוכר. אבו-ריאד לא מפליטי טנטורה.

ש. אז רק אבו-גימיל שאנחנו יודעים עליו?